

Årsrapport 2014:

UTVIKLINGSAVDELING BARN

Atferdssenterets strategiske plan og tilhørende virksomhetsplaner legger grunnlag for implementeringsarbeidet i avdelingen.

Implementeringsarbeidet omfatter behandlingsmetoden Parent Management Training – Oregon-modellen (PMTO), forebyggingsprogrammet Tidlig Innsats for Barn i Risiko (TIBIR) og den skoleomfattende tiltaksmodellen Positiv Atferd, støttende Læringsmiljø og Samhandling (PALS).

PMTO implementeres i det statlige barne- og familievernet og i psykisk helsevern for barn og unge. TIBIR implementeres i kommunene og PALS i kommunenes skoler og PP-tjeneste.

Implementeringsarbeidet foregår regionalt i tett samarbeid med nasjonal koordinator og andre sentralt ansatte i utviklingsavdeling barn på Atferdssenteret. Seks regionkoordinatorer (ansatt på Atferdssenteret) og sju regionkonsulenter (ansatt i Bufetat) gjennomfører implementeringen knyttet til PMTO og TIBIR.

Implementeringen av PALS skjer gjennom Atferdssenterets 1,9 årsverk og ved hjelp av 5 PALS-mentorere, hvorav tre mentorers arbeidsplass mottar stimuleringsmidler.

Virksomheten innenfor PMTO

Tilbud om PMTO-behandling er nå tilgjengelig ved ca. 55 fagkontor i den regionale barneverntjenesten (Bufetat), i ca. 35 poliklinikker innenfor psykisk helsevern for barn og unge (BUP) og i 103 kommuner/bydeler som også implementerer TIBIR. Opplæringen foregår regionalt, og det overordnede ansvaret er lagt til regionkoordinatorerne og -konsulentene. Totalt har 64 gjennomført terapeutopplæring og blitt sertifisert i 2014. Til å bistå i opplæringen og veiledningen deltar også ca. 52 regionale PMTO-terapeuter.

Tabellen under i neste avsnitt viser regionens arbeid med opplæring av PMTO-terapeuter. Totalt har 64 terapeuter fullført sin opplæring i region Nord, Midt-Norge, Øst og Vest. 38 terapeuter er under opplæring i region Sør. Ved utgangen av 2014 er det til sammen 349 praktiserende, sertifiserte terapeuter i Norge.

For å opprettholde sin sertifisering, er det obligatorisk for alle PMTO-terapeuter å delta i veiledningsgrupper. I 2014 har 9 deltatt på veilederopplæringen for PMTO-terapeuter i region Vest.

Implementeringsoversikt PMTO

Tabellen nedenfor viser en implementeringsoversikt over antall PMTO-terapeuter og kvalitetssikringen av disse. I årets tabell inkluderer kolonnen «Antall terapeuter i sum», bare sertifiserte terapeuter, ikke noen terapeuter under opplæring.

Implementeringsvirksomhet innenfor TIBIR

Forebyggingsprogrammet «Tidlig innsats for barn i risiko – TIBIR» er videreført i 2014. Hovedfokus har vært på oppfølging av kommunene og bydelene som har innført TIBIR-programmet.

Opplæringsvirksomheten i kommunene/bydelene i 2014 vises i tabellen nedenfor og gir en oversikt over aktivitetene i de ulike regionene. Til sammen er det nå 1797 opplærte utøvere av TIBIR-intervensjonene. Tabellen viser oversikt over aktive utøvere, totalt 1117. I 2014 er det 251

som har deltatt på en TIBIR-opplæring, og 9 nye kommuner har startet implementeringen av TIBIR.

Implementeringsoversikt PMTO

Region	Nord		Midt-Norge		Vest		Sør		Øst		Samlet	
	Nye 2014	Totalt	Nye 2014	Totalt	Nye 2014	Totalt	Nye 2014	Totalt	Nye 2014	Totalt	Nye 2014	Totalt
PMTO behandlingsmodell												
Bufetat terapeuter	3	10	2	11	0	16	0	29	2	20	7	86
BUP terapeuter	4	15	0	7	0	11	0	8	1	15	5	56
Kommunale terapeuter	13	31	1	34	13	41	0	19	24	59	51	184
Andre instanser	0	2	0	1	1	2	0	2	0	16	1	23
Antall terapeuter sum	20	58	3	53	14	70	0	58	27	110	64	349
Terapeuter i opplæring	0	1	0	0	15	15	0	17	0	5	15	38
Veiledningsgrupper	0	10	0	11	7	17	0	10	0	16	7	64
Veiledere	0	8	1	7	9	13	0	12	0	12	10	52
Gruppeledere BUP/Bufetat	3	4	0	0	0	16	0	0	3	22	6	42

Regionene evaluerer og reviderer løpende planene for implementering i samarbeid med kommunene. Særlig viktig er oppfølging av kommunens ledere for å sikre ressurser for videre drift av programmene.

Tilrettelegging for forskningsevaluering av konsultasjonsintervensjonen i TIBIR

Avdelingen har bidratt i studien, rekruttering av nye kommuner og gjennomføring av undervisning for deltakere i forskningsstudien. Nye deltakere er hentet fra PP-tjenesten i Region Øst og Vest.

Pmto.no, et web-basert informasjons- og kvalitetssikringssystem

Det web-baserte systemet for informasjon og kvalitetssikring av PMTO og TIBIR – pmto.no – er videreført. Målsettingen med systemet er todelt; 1) å gi generell informasjon til befolkningen og 2) å kvalitetssikre utøvelsen av intervensjonene.

I 2014 ble funksjonaliteten for å kunne administrere veiledninger og registrere saker på pmto.no utviklet. Mesteparten av planleggingsarbeidet for å utvikle et system for å kunne generere ulike typer rapporter ble også gjennomført.

Systemet er nå operativt, og kan brukes til å laste ned oppdatert materiell, administrere opplæringer og veiledninger, samt å registrere saker.

Ved utgangen av 2014 var det registrert 987 brukere fra 560 arbeidsplasser.

Sertifiseringsarbeid – PMTO

I 2014 ble det sertifisert 64 terapeuter fra de ulike regionene.

Den skoleomfattende tiltaksmodellen PALS

Implementeringsvirksomheten har i 2014 vært omfattende, med relativt få ressurser. 1,9 ansatte ved Atferdssenteret har utgjort det nasjonale implementeringsteamet for implementering av PALS.

214 grunnskoler i 66 kommuner implementerer PALS gjennom opplæring, veiledning og oppfølging fra 55 PALS-veiledere ansatt i kommunal/interkommunal PP-tjeneste og spesialpedagogisk ressurscenter. I samarbeid med Statped Vest er det også igangsatt et utviklingsarbeid om tilpasning av PALS-modellen til barnehage. Sju barnehager deltar fra to kommuner. Dette arbeidet ble avsluttet i 2014.

Implementeringsoversikt PALS

	2002– 2004	2004– 2006	2006– 2007	2007– 2008	2008– 2009	2009– 2010	2010– 2011	2011– 2012	2012– 2013	2013– 2014	2014– 2015
PALS-skoler	4	6	51	91	103	135	153	200	209	209	214
PALS-barnehager									7	7	7
Kommuner	3	4	25	41	48	54	62	73	66	66	66
PALS-veiledere	1	2	21	30	34	41	51	72	63	51	55
Fylker	3	3	12	15	15	15	15	17	17	17	17
Mentorer									11	7	5
Regionkoordinatorer/veiledere			6	6	6	6	8	6	4	0	0
Nasjonalt koordinatør / veileder	1	2	2	2	2	2	2	2	2,2	2,2	1,9

Implementeringsoversikt PALS

Opplæringsprogrammet i PALS-modellens modul 1, om den universelle forebyggende innsatsen for det åttende kullet av PALS-veiledere, startet i juni 2014. Det omfattet seks kandidater (ansatte i kommunal/interkommunal PP-tjeneste, skole og spesialpedagogisk ressurscenter). Opplæringen ledes av Atferdssenteret.

Opplæringsprogrammet for modul 2 (individuelle støttetiltak) del 1 og 2 er gjennomført både i Oslo og Bergen med henholdsvis 40 og 52 deltakere (både veiledere og fra skolens PALS-team). Opplæringen ble ledet av Atferdssenteret.

Det er avholdt «Nytilsatte ved PALS-skole»-kurs for 58 deltakere.

Det er gjennomført et sju timers opplærings- og introduksjonsseminar i SWIS 5.1 (School Wide Information System), for 29 SWIS-ansvarlige og 10 SWIS-veiledere på Atferdssenteret, samtidig som SWIS-ansvarlige ved 14 skoler og fem veiledere fulgte seminaret via internett.

Til sammen 30 kvalifiserte SWIS-veiledere har bistått 90 PALS-skoler i implementering og bruk av kartleggingsverktøyet SWIS.

Sertifiseringsarbeid – PALS

Det ble ikke sertifisert nye PALS-veiledere i 2014.

Kvalitetssikring av igangsatte aktiviteter

Kvalitet i opplæringen, veiledningen knyttet til denne og vedlikeholdsveiledningen etter sertifisering/opplæring er sentralt for å ivareta den metodeintegritet som forutsettes i evidensbaserte metoder som PMTO, TIBIR og PALS.

PMTO-regionkoordinatorene har hatt regionale samlinger for veiledere i fordypnings- og vedlikeholdsgrupper. PMTO-terapeuter går etter sertifisering inn i toårige fordypningsveiledningsgrupper over åtte dager i de fem helseregionene. Etter endt fordypningsveiledning, gis de sertifiserte terapeutene vedlikeholdsveiledning minst tre dager per år. Det er til sammen 63 veiledningsgrupper for kvalitetssikring.

- Det er i bruk et vurderingsverktøy med gitte kriterier for å sikre PALS-veilederens kvalitet og metodeintegritet i veilednings- og sertifiseringsøyemed.
- Den etablerte mentorgruppen for opplæring, veiledning, kvalifisering og vedlikeholdsveiledning av PALS-veiledere fortsatte i 2014. Den har i 2014 bestått av sju personer, hvorav to er ansatte ved Atferdssenteret. Mentorgruppens rolle og oppgave er å kvalitetssikre opplæring, veiledning og kvalifisering (sertifisering) av nye PALS-veiledere og å gi vedlikeholdsveiledning til sertifiserte PALS-veiledere. Det er avholdt tre mentorsamlinger.
- Det er gjennomført en sentral veiledersamling for 35 PALS-veiledere med Terry Scott og Regina Hirn fra Universitetet i Louisville, i regi av Atferdssenteret.
- Det er gjennomført en rekke vedlikeholdsveilednings-samlinger regionalt for PALS-veiledere som har avsluttet opplæringen i regi av Atferdssenteret og PALS-mentorene.
- Det er avholdt nettverkssamlinger for vedlikeholdsveiledning av PALS-team som har gjennomført opplæringen. Disse ledes av PALS-veiledere i deres respektive kommuner.
- Det er i regi av Atferdssenteret avholdt nettverkssamlinger for vedlikeholdsveiledning av PALS-team som har gjennomført opplæringen, men som ikke har lokal veileder.

Samarbeid med andre fagmiljøer

- Samarbeidet med *Oregon Social Learning Center (OSLC)* og *ISII (Implementing Science International Inc)* er videreført i forhold til opprettholdelse av reliabel sertifiseringskompetanse i det norske sertifiseringsteamet.
- Samarbeidet med programmet *De utrolige årene* er videreført, hvor gjensidig tilpasning av de særskilte implementeringsplanene er blitt sikret.
- Det er etablert samarbeid med programutvikler John Weisz, Harvard University, om en behandlingstilnærming for barn med sammensatte vansker, *Modular Approach to Treatment for Children with Anxiety, Depression, Trauma, or Conduct Problems (MATCH-ADTC)*. I tillegg er det utarbeidet en norsk tilpasning til en behandlingsprotokoll for gruppen barn 6–13 år i samarbeid med programutvikleren.
- Det har vært avholdt en todagers samling i Reykjavik med lederne for PMTO i Nederland, Danmark, Island og Norge. Målsetting: Å videreføre et europeisk nettverk for PMTO, hvor man kan samarbeide om å opprettholde metodeintegritet og utveksle erfaringer.
- Det har vært et tett samarbeid med Universitetet i Oregon i forbindelse med oppgradering og tilpasning av ny versjon av kartleggingsverktøy for elevatferd (SWIS) og kvalitetssikringsverktøy for implementering (BoQ og PBS-Surveys), samt videreutvikling av PALS-modellen for en bedre integrasjon av tiltaksmodellens skolefaglige og sosiale tiltakskomponenter (I-PALS) og kvalitetssikring av det mobbeforebyggende arbeidet i PALS.
- Samarbeid med Universitetet i Louisville om «Student Classroom Observation and Analysis» (SCOA) – en app for å observere læreratferd i klasserommet.

- Samarbeid med Institutt for atferdsvitenskap ved fakultet for helsefag, Høgskolen i Oslo og Akershus om utprøving av «Student Classroom Observation and Analysis» (SCOA) i norsk skole.
- Samarbeid med Institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo, er videreført gjennom utviklingsprosjektet I-PALS-modellen og Anne Arnesens stipendiatstilling ved ISP.
- Avdelingen har tilrettelagt for studiebesøk ved Atferdssenteret der det ble gitt informasjon om PMTO, TIBIR og PALS. Gjestene har vært fra både internasjonale og nasjonale fagmiljøer.

Klinikkvirksomhet

Sju familier er i løpet av året blitt fulgt opp i PMTO-behandling eller TIBIR foreldrerådgivning ved senterets klinikk av NIT-gruppens medlemmer (Nasjonalt implementeringsteam).

Annen virksomhet

Avdelingen har videreført utviklingsprosjektet I-PALS (integrasjon av skolefaglige og sosiale tiltakskomponenter) gjennom igangsetting av prosjektet «Læringsmiljø, prososial atferd og lesing» 2012–14 for systematisk utprøving, standardisering og validering av dynamisk kartleggingsverktøy for leseferdigheter og sosiale ferdigheter i barnetrinnets 1.–5. klasse i 21 PALS-skoler i 16 kommuner. I tilknytning til dette prosjektet er det gjennomført et utvidet samarbeid med Institutt for spesialpedagogikk om studien «Læringsmiljø, språk og lesing» med to intervensjonsskoler og to kontrollskoler i tre kommuner.